
Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

==== Izpitna pola 1 ====

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 4. maj 2016

SPLOŠNA MATURA

Popravljená moderirana različica

IZPITNA POLA 1**1. Razpravljalni esej****Izvenzakonski razmerji Ane Karenine in Elice Spransky**

A) Vsebina (do 30 točk)

V eseju je kandidat skušal:

Točke	Primer
do 3 + do 3	<p>♦ A predstaviti razmere v Anini in Eličini družini v času, ko začneta navezovati izvenzakonski razmerji;</p> <p>za predstavitev razmer v Anini in Eličini družini v času, ko začneta navezovati izvenzakonski razmerji, npr.: Družina Karenin je peterburška plemiško-meščanska družina. Ana je žena ene izmed najuglednejših osebnosti v Peterburgu. Ker je mož Aleksej izredno predan službenim dolžnostim v ministrstvu, mu ostaja malo časa za družinsko življenje. Karenin o ženinih čustvih ne razmišlja in ji svojih ne izkazuje, sicer pa je do nje pozoren, spoštljiv, vendar malce vzvišen, včasih že posmehljiv ali celo porogljiv. Ana je 20 let mlajša od moža, je izredno lepa in elegantna dama. Kljub temu da se trudi moža ljubiti, pa njeno zakonsko razmerje ostaja zgolj pri tem, da ceni njegovo dobroto, poštenje in izredno strokovnost. Moti jo tudi njegov videz, saj ob vrnitvi v Peterburg najprej opazi njegova štrleča ušesa, pri čemer jo spreleti občutek nezadovoljstva. Ana je čustveno močno navezana na 8-letnega sina Serjožo in je nežna ter ljubeča mama, oče Aleksej pa je do sina strog.</p> <p>Družina Spransky je bogata soboška družina, ki živi v meščanski vili. Do premoženja je mož Ivan prišel na precej sumljiv način, a mu prav bogastvo zagotavlja ugled v mestu, kar je zanj zelo pomembno. Do žene je oblastniški, ukazovalen, včasih že kar nasilen, o vsem odloča sam. Žena Elica je precej mlajša od moža. Meščansko razkošje, ki ji ga nudi mož, ji je sicer všeč, vendar pa Ivana predvsem zaradi njegove neiskrenosti, laži in tudi nasilja zasovraži. Imata dve leti starega sina Juliana. Elica do sina pokaže pristna materinska čustva, Ivan pa v njem vidi predvsem svojega naslednika in dediča premoženja;</p>
do 4 + do 4 do 2 + do 2	<p>♦ B pojasniti, kaj je Ano in Elico pritegnilo pri Vronskem in Andiju, ter iz vsakega romana predstaviti dogodek, ko ženski spoznata, da sta se zaljubili;</p> <p>za pojasnilo, kaj je Ano in Elico pritegnilo pri Vronskem in Andiju, ter za predstavitev dogodka iz vsakega romana, ko ženski spoznata, da sta se zaljubili, npr.: Vronski že ob prvem srečanju z Ano na železniški postaji v Moskvi občuduje njeno lepoto, ljubkost, ljubeznivost in nežnost, kar se pri njunem naslednjem druženju na plesu še stopnjuje. Do nje je spoštljiv in ustrežljiv. Želi biti v njeni bližini, kar ji v bežnem, a pomenljivem pogovoru ob postanku vlaka, s katerim se Ana vrača domov, tudi odkrito pove. Ko sta se pozneje srečevala v Peterburgu, ji je vsakič govoril o svoji ljubezni do nje. Tudi Ana je ob njem radostna in počasi sprevidi, da ji njegova pozornost veliko pomeni, vendar pa se zaveda svojega položaja in želi njun odnos razčistiti. To se zgodi na obisku pri Betsy Tverski. Ana Vronskega opozarja, da se mora njegovo osvajanje končati, saj ji je zaradi njega nerodno in se počuti krivo. Vronski ji v tem pogovoru zelo odkrito in strastno razkriva svojo ljubezen. Pove ji, da mu ona pomeni vse življenje, da ji daje sebe in svojo ljubezen ter da je njuna nadaljnja skupna pot njuna usoda. Če pa ji je njegova navzočnost neprijetna, naj ukaže in ga ne bo videla nikoli več. Ker Ana tega ne zmore, Vronski spozna, da ga tudi ona ljubi. Po tem dogodku se tudi Ana zaveda, da se je zaljubila. Andi straži Juliana in nadziral naj bi Elico, vendar ga gospodarjeva žena hitro pridobi na svojo stran. Andi Elico spoštuje, razume, rad ima Juliana in se z njim tudi igra. Pri tem ona opazi njegovo pristnost, sproščenost, preprostost, iskrenost in začuti bližino z njim. Ob njem ji je prijetno. Andi ji želi pomagati in se je zanj pripravljen tudi žrtvovati. Vročega poletnega dne si Elica zaželi kopati v Muri. Za dovoljenje bi morala prositi moža, vendar pa se ne želi ponižati. Andi je pripravljen iti z njo k reki, ne da bi za to vedel njegov gospodar. Elica občuduje njegov pogum, saj je dotlej dvomila o tem, da bi si kdor koli upal</p>

	<p>izneveriti se velikemu Spranskemu, Andi pa ji ustreže, ker si ona to želi. Med kopanjem ga zanjo skrbi in jo opozarja, naj ne gre predaleč in naj v vodi ne ostane predolgo, da se ne bi prehladila. Ko pride gola iz vode in takšna stoji pred njim, on občuduje njeno lepoto in ji pravi, da mu to ne bo dalo miru. Elica se takrat zave, da bi moral biti moški, ki ga je vsa dolga dekliška leta tako potrpežljivo in vztrajno čakala, takšen, kot je Andi;</p> <p><i>pri Ani kot enakovredne rešitve upoštevamo predstavitev naslednjih dogodkov: prvo srečanje Ane in Vronskega v Moskvi, ples, nočno srečanje na vlaku na poti v Peterburg, Anina vrnitev v Peterburg in srečanje z možem;</i></p>
do 8	<p>♦ C primerjati družbene in osebnostno-čustvene razloge, zaradi katerih Ana in Vronski ne moreta biti srečna v svojem razmerju, Elica in Andi pa sta lahko;</p> <p>za primerjavo družbenih in osebnostno-čustvenih razlogov, zaradi katerih Ana in Vronski ne moreta biti srečna v svojem razmerju, Elica in Andi pa sta lahko, npr.: Oba para se trudita urediti svoje izvenzakonsko razmerje, vendar pa, ker živita v popolnoma različnih družbenih okoliščinah, med partnerji pa so tudi velike osebnostno-čustvene razlike, Ana in Vronski ne moreta biti srečna v svojem razmerju, Elica in Andiju pa to uspe. Za Ano in Vronskega je družbeno nesprejemanje njunega razmerja zelo obremenjujoče, za Eličino razmerje z Andijem pa ve le malo ljudi in tudi sicer mnenje okolice zanj ni tako pomembno. Ana in Vronski sodita v visoko plemiško družbo; med njunim izvenzakonskim razmerjem družba Vronskega sprejema, Ane pa ne. Zavračajo jo skoraj vse prijateljice, celo Betsy Tverska, ki ima tudi sama ljubimca. Najhujše moralno ponižanje doživi Ana v gledališču v Peterburgu, ko ženska v sosednji loži pravi, da je sramotno sedeti poleg takšne ženske, kot je Karenina, in zato zapusti gledališče. Vronskemu se Ana ob tem dogodku smili, počasi pa začne tudi sam izgubljeni spoštovanje do nje. Ve, da si je za vselej zaprla vstop v visoko družbo. Elica se z mnenjem soboške malomeščanske družbe ne obremenjuje, njihovim nazorom o vlogi poročene žene celo oporeka. Na praznovanju Julianovega rojstnega dne soboškim gospem pianist Simon pripoveduje zgodbo o ljubezni Clare Wieck in te menijo, da je ženina prva naloga materinstvo ter skrb za moža. Elica jih osupne s svojim razumevanjem te ljubezenske zgodbe, saj pravi, da je Clarin mož Schumann najbrž spoznal neustavljivost ženine ljubezni do mladega Brahmsa in se je zato raje sam umaknil. Da Elica prezira soboško malomeščansko gospodo, opazimo, ko razmišlja o pobegu z Andijem, pri čemer ji je žal, da takrat ne bo videla zaprepadenosti mesta ob spoznanju, da je »Sreševi Elici z marofa« lahko nekdo ponudil več kot veliki Ivan Spransky. Največje razlike pri urejanju izvenzakonskih zvez Ane in Vronskega ter Elice in Andija pa so osebnostno-čustvene. Vronski in Andi sta si sicer v nekaterih osebnostnih lastnostih podobna, opazimo pa razliko v njunih čustvih do ljubljenih žensk. Oba moška sta glede zakonskega življenja dokaj svobodomiseln. Prihajata iz neurejenih družin: grof Vronski se očeta skoraj ne spomni, mati je imela veliko ljubimcev, tudi Andijev oče je zapustil družino, mati pa je odšla z ljubimcem na Hrvaško. Vronskemu se zdijo poročeni možje starokopitni, v vlogi možkega, ki je pripravljen tvegati življenje, da spelje omoženo žensko v prešuštvo, pa vidi nekaj lepega in veličastnega. Andi dejansko tvega življenje, ko spremlja Elico na kopanje v Muri, vendar ne z namenom, da bi jo zapeljal, ampak da ugotovi njeni želji. Ljudem, ki jim je služil, je bil vdan, če pa si je zaželel svobode, ga pri tem nista ustavila noben denar in nobena zaobljuba. Andi še nikoli v življenju ni imel nikogar tako rad kot Elico in je pripravljen narediti vse, da bi lahko bil z njo. Vronski je do Ane strasten, vendar pa ob njeni nosečnosti razmišlja, ali je pripravljen biti z njo, tudi na potovanju po Italiji je do nje ljubeče spoštljiv, vendar se začne dolgočasiti, na posestvu Vozdvižensko pa ga motita njena posesivnost in napadi ljubosumnja. Obe ženski, Ana in Elica, se sprva želita razumsko upreti ljubezenskim čustvom, a se ne moreta. Njunjo dožemanje izvenzakonskega razmerja pa se razlikuje. Elica svoje razmerje pojmuje kot nezvestobo, vendar pa zanjo to ni greh. Ano je sram skrivati svojo ljubezen, lagati, varati, krivo se čuti pred možem in tudi pred Vronskim, saj misli, da si je zaradi nje uničil življenje. Svoj položaj dojema kot brezupen. Elica pa si je samo želela biti z Andijem in je šla z njim, čeprav ni vedela, kam bosta šla in kaj ju tam čaka. Med Ano in Elico so tudi razlike v odnosu do sinov. Obe sta zelo ljubeči in nežni mami. Vendar pa se Ana ob sinovem vprašanju prepušča zgolj čustvom in ni sposobna razumske presoje, kaj je za Serjožo najboljše. Ob misli, da bi sina zapustila, se počuti ničvredna</p>

(do 4)	in najbolj ostudna ženska. Elica se zaveda, da nima pravice sina jemati v negotovost, ne sme ga prikrajšati za dediščino, Ivan pa bi ga tudi do onemoglosti iskal, saj je Julian zanj najvišji življenjski smisel; za predstavitev brez primerjave;
do 4	♦ Č presoditi, kdo od obeh ljubimcev je pripravljen za svojo ljubezen več tvegati; za presajo , kdo od obeh ljubimcev je za svojo ljubezen pripravljen več tvegati.
Skupaj	30

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 700	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

Prazna stran

2. Razlagalni/interpretativni esej

Lev N. Tolstoj: Ana Karenina, 2. knjiga (odlomek)

Lev N. Tolstoj: Ana Karenina. 2. knjiga. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015. 385–387.

A) Vsebina (do 30 točk)

V eseju je kandidat skušal:

Točke	Primer
do 2 + do 3 + do 3	<p>♦ A umestiti odlomek v celotno dogajanje in ponazoriti otrokove prejšnje stiske z dvema prizoroma iz romana;</p> <p>za umestitev odlomka v celotno dogajanje in za ponazoritev otrokovih prejšnjih stisk z dvema prizoroma iz romana, npr.: Odlomek prikazuje zadnje srečanje Serjože s stricem Oblonskim, Aninim bratom, ki je obiskal dečkovega očeta, da bi ta zastavil zanj svoj vpliv pri kandidaturi za donosno mesto člana neke komisije in da bi Karenina še zadnjič skušal prepričati, naj privoli v razvezo zakona z Ano. Na nobeno svojo prošnjo ni dobil odgovora, ki si ga je želel. Ob odhodu je srečal svojega nečaka, ki ga stric skoraj ni več spoznal. Še pri osmih letih je bil deček deležen vse materine nežnosti in pozornosti, saj se mati ni nikoli ločila od njega. Po njenem srečanju z Vronskim pa se za Serjožo začne čas bolečine, zmede in hudih stisk. Ko Vronski obiskuje Ano v poletni vili, ga deček skrbno opazuje, saj očitno sluti neko pomembno vez med njim in svojo materjo, njunega odnosa ne more razumeti in ga navdaja z bojznijo ter s sramežljivostjo, saj ne ve, kako naj se do Vronskega vede. Opazi, da oče in služinčad gledajo na obiskovalca s strahom in z odporom, mati pa se do njega vede kot do najboljšega prijatelja. Ker vseh teh zapletenih odnosov med odraslimi ne more razumeti, čeprav jih z otroško dojemljivostjo močno čuti, se počuti krivega. Navajen je ljubiti ljudi okoli sebe, zato ga bega, ker se ne more odločiti, ali naj Vronskega ljubi ali ne. Gotovo Serjoža tudi čuti, da njegova prisotnost materinega obiskovalca hromi in ga navdaja celo z občutki studa. Tako za Ano kot za Vronskega je namreč deček s svojim nedolžnim pogledom neke vrste kompas, ki jima kaže, da sta zašla s prave smeri, a nimata moči, da bi se ustavila. Ko Ana Serjožo zapusti, deček ne izgubi upanja, da bo mater spet videl. Čeprav mu rečejo, da je umrla, tega ne verjame in je prepričan, da ga bo na njegov rojstni dan gotovo obiskala, kar se tudi v resnici zgodi. Obisk v dečku zbudi pravi vulkan čustev. V njem se bijejo občutja neizmerne veselja in materi podarja vso svojo nežnost, ki je dolgo ni mogel deliti z nikomer. Občuti strah in žalost, saj ga mati bega s svojimi solzami in obupom, ki jih pred Serjožo ne zna zatajiti. V dečku vendarle prevlada sreča in hiti ji pripovedovati svoje otroške dogodivščine, da bi mater razveselil. Serjoža je razumel, da je mama nesrečna in da ga ima rada, dojel je tudi, da se oče in mati ne smeta srečati. Ni pa mogel razumeti, zakaj na njenem obrazu zaznava strah in sram. Trpel je skupaj z njo, a kljub temu se je v njegovo srce usidral dvom tako o očetu kot o materi, čeprav zanj nihče na svetu ni bil boljši kot mati. Ko mora Ana zaradi Kareninovega prihoda oditi, oba zajokata enako neboljano;</p>
do 8	<p>♦ B pojasniti, kako se v odlomku kaže nasprotje med dečkovo zunanjo podobo in vedanjem ter njegovimi resničnimi občutji;</p> <p>za pojasnilo, kako se v odlomku kaže nasprotje med dečkovo zunanjo podobo in vedenjem ter njegovimi resničnimi občutji, npr.: Deček je zaradi silovitega čustvenega pretresa ob materinem obisku in hitrem odhodu tako hudo zbolel, da je njegovo življenje viselo na nitki. Zdaj je videti zdrav in vesel, tudi uči se dobro, njegovo vedenje je uglajeno, preveč odraslo za njegova leta, a na videz popolnoma sproščeno. Zadrego in notranjo napetost, ki ju doživlja, kaže njegova nebesedna govorica, saj ne zmore pogledati strica v oči in zardeva. Svoje roke noče imeti v stričevi in zapusti sobo, kakor hitro je mogoče. Na stričovo vprašanje, ali se še spominja matere, odgovori, da ne. Njegovo laž razkrivajo temna rdečica in to, da ponovno pobesi oči, ter dejstvo, da stric kasneje ne spravi iz njega niti besedice več. Dečkove oči so sicer živahne, a ne več otroško nedolžne. Svoje resnične občutke prikriva. Če je hotel vzpostaviti notranji mir po hudi bolezni, je moral zavestno</p>

	<p>potlačiti spomine na mater. To je bilo toliko lažje, ker se je v šoli navezal na tovariše in se prepričal, da je čustvenost za dečke poniževalna. S kakšnim naporom Serjoža obvladuje svoja čustva, pa kaže njegova vznemirjenost zaradi stričevega obiska, saj je Oblonski, ki je bil zelo podoben Ani, v njem zbudil občutja in spomine, ki jih je želel za vsako ceno zatreti. Kako hudo je v resnici ranjen, vidimo na koncu odlomka, ko njegova žalost preraste v jezo na ves svet;</p>
do 4 + do 6	<p>♦ C pojasniti, kako je v odlomku prikazan Serjožev odnos do očeta, in razložiti, kako sta na ta odnos vplivala tako mati kot oče;</p> <p>za pojasnilo, kako je v odlomku prikazan Serjožev odnos do očeta, in za razlago, kako sta na ta odnos vplivala tako mati kot oče, npr.: Serjoža je v odnosu do očeta izredno zadržan in spoštljiv. V njegovi prisotnosti se ne more sprostiti, obnaša se, kot da je oče njegov nadrejeni v vojaški enoti. Več živahnosti pokaže šele, ko Karenin odide. Očetovega odnosa do matere ne želi obsojati, saj pri njem živi in je od njega odvisen. Serjoža v svoji zapuščenosti čuti očeta kot tujca, od katerega je odvisen, kar je eden od najpretrajnejših poudarkov v celotnem romanu, ki kaže, da deček očeta ne ljubi in da tudi sam ne občuti očetove ljubezni. K takemu Serjoževemu odnosu do očeta sta prispevala s svojim ravnanjem tako mati kot Karenin sam. Ana je v svojem sicer urejenem in zglednem zakonu s Kareninom vso strast, ki je ni čutila do moža, prenesla na sina, tako da je pretiravala v vlogi matere, ki živi za otroka. Sama kasneje ugotovi, da je bolj kot Serjožo ljubila svojo nežnost do njega. S svojo pretirano navezanostjo na otroka je pravzaprav onemogočala stik med očetom in sinom, zato je bil deček že na začetku v stikih z njim plah. Begalo ga je nasprotje med materino prekipevajočo nežnostjo in očetovo resno zadržanostjo. Ko pa je v njihovo družinsko življenje vstopil še Vronski, se je Serjoža znašel v stiski, saj si ni znal odgovoriti, ali je materin obiskovalec njegov prijatelj ali sovražnik. Začutil je tudi, da se je hkrati spremenil očetov odnos do njega, zato se ga je začel bati. Ana je to sicer opazila, ampak namesto da bi skušala otroka zblížati z očetom, ga je pred njim umikala. Kmalu za tem mati dečka zapusti, ob obisku na njegov rojstni dan otroku sicer reče, da je njegov oče plemenit in boljši človek od nje, a Serjoža čuti, da je njen hitri odhod povezan z očetovim prihodom, zelo verjetno pa z otroško senzibilnostjo tudi zazna Anin strah in sram, a hkrati tudi njeno sovraštvo in jezo na moža. Serjoža očeta prva leta svojega življenja skoraj ni videl, saj je Karenin največ časa preživel v službi ali v svoji delovni sobi. Karenin se v vlogi očeta ne znajde najbolje, saj ni nikoli doživel očetovske ljubezni, ker je zelo zgodaj postal sirota. Oblikoval se je v zelo vase zaprtega človeka, ki ne zna izražati čustev, zato s sinom ne najde pravega stika. Ko se zave Anine prevare, celo prizna, da je Serjožo nehal imeti rad, ker ga spominja na Ano in na stud, ki ga čuti do nje. Po Anini bolezni in svojem odpuščanju mu je bilo do sina več kot prej in si je celo očital, da se mu je premalo posvečal. Da ima sina rad in sočustvuje z njim, dokazuje, ko po Aninem odhodu ne prenese otrokovega pogleda, saj se zaveda, da se ga sin ne upa povprašati po materi, a njegove oči ga nemo rotijo, naj mu pojasni, kaj se dogaja. Karenin se zaradi lastne prizadetosti in duševne otrplosti ne zmore približati dečku in prestopiti meje med njima. Z vso resnostjo pa se posveti vzgoji sina, ki jo ima za svojo dolžnost. Ker nima lastne družinske izkušnje, se loti te naloge kot vesten uradnik, bere knjige o vzgoji in za sina pripravi celo vzgojni načrt. Karenin v dečku ne vidi živega otroka, ampak dečka iz knjig. Čustven in duševno bogat fantek se postopoma prilagaja očetovim pričakovanjem, a njegove oči niso več otroško nedolžne in odkrite, zblížanje z očetom pa ni več mogoče;</p>
do 4	<p>♦ Č presoditi, ali je otroška stiska, prikazana v romanu, značilna le za 19. stoletje ali je brezčasna;</p> <p>za presojo, ali je otroška stiska, prikazana v romanu, značilna le za 19. stoletje ali je brezčasna.</p>
Skupaj	30

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
najmanj 700	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

Opozorilo!

- Ocenjevanje nalog z **manj kot 600 besedami**:
  - Vsebina*: točke so dodane po točkovniku.
  - Jezik*: število možnih točk za jezikovno pravilnost, slog in zgradbo se ustrezno zniža, in sicer:

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
600–450	do 6	do 5	do 5
449–300	do 4	do 4	do 4
299–150	do 2	do 2	1
pod 150	1	1	0

Če pri *Vsebini* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

- Sklanjatev imen:
  - Andi, Andija
  - Julian, Juliana (zapis Julijan je pravopisna napaka)
  - Jenö, Jenöja/Jena (zapis Jenö je pravopisna napaka)
  - Spransky, Spranskega/Spranskyja
- V eseju upoštevamo vse oblike zapisov lastnih imen, skladno z različnimi prevodi in izdajami romana Ana Karenina v slovenščini.